

№ 15. 1925/26.

4.—

С II-6

14. XII. 1925.

КОМЕДИЈА

Чича Илија Станојевић и чика Сава Тодоровић — Гизеке и проф. Хинцелман — у лакрдији „Код белог коња“, у београдском Манежу. Ово је, у исти мах, први снимак чика-Саве у ма-
којој улози.

— Фото: Вл. Бешлић, Београд —

Čiča Ilija Stanojević i čika Sava Todorović — Gizeke i prof. Hincelman — u lakrdiji „Kod belog konja“, u beogradskom Manježu. Ovo je, u isti mах, prvi snimak čika-Save u ma-
kojoj ulozi.

Comoedia

излази сваког понедеоника. Главни уредник **Никола Б. Јовановић**. Власник Издавачко Удружење „Илустрација“ — Београд, Косовска 11.

За спас мученика

IV. Окретање празног ринглшила: реч је о обласним позориштима

Није ми намера да кујем досетке, јер ситуација је и сувине озбиљна. Она се, чини ми се, најбоље карактерише овом сликом: одржавајући обласна позоришта, оваква каква су, Министарство Просвете окреће празан ринглшил, који је зато празан што је остао на вапаришту и после свршетка панађура. Изређала се **сва** публика, истрошила се **сва** публика, заситила се **сва** публика — за три дана вапара, до новог сајма.

Тако и с обласним позориштима. Бачена у сразмерно мала места, већ о првој премиери у сезони **обреди** се, још на првој представи, сва публика; на трећем или четвртом новом комаду **засити** се сва публика, а на седмом-осмом она се и **истроши**. Позоришна трупа личи на гарнизон за време маневара, кога дочекују радо, а после три дана испраћају још радије. Само што обласно позориште не могу да испрате као гарнизон нити оно може да само оде као заостали ринглшил, кад му не иду послови, док двадесет суседних места завиди и уверава да код њих позориште не би било празно. И по чему је то двадесет места мање достојно да доживи ту част, да и у њима одзывања акустика празног гледалишта, онај карактеристични, одвратни шушљи звук празне бачве?! Зашто да се једном месту у целој области намеће одговорност за културну љагу, да није у стању издржати ни такав један просветни институт као што је позориште, а да сви остали, у виду пореза, плаћају дефицит, то јест купују непродате улазнице за **представе које неће никад видети!**

Зар није и поштеније и целисходније, да ти остали купују непродате улазнице за **представе које ће једном видети**, кад их већ морају куповати на невиђено, као пореске главе, које уносе своју лепту у субвенције позориштима што зјаше празна?

*

Садашњи Министар Просвете има право у голико што сматра да је државно позориште просветни завод који издржавају сви поданици ове земље, а благодети његове ужива једна очајно мала мањина; али је, с друге стране, велика заблуда мислити да ће се та неправда изгладити, ако се са-

дашње позоришне зграде набију сељацима из околине или лумпенпролетаријатом из места. Нема свако позориште ту срећу, да као главну атракцију програма има једног министра просвете и омиљеног сељачког вођу. И каква корист од тога што ће ти недужни људи бити малтретирани стварима где не разумеју чак ни свој рођени језик, и које нису за њих?! Мамити људе у позориште, онакво какво је, значи изигравати једну демагошку аристофанску комедију. Јер каква корист од тога што ће три и по села из околине неколико већих градова, — који још ни сами нису дозрели да имају стално позориште — три или четири пута годишње видети и чути ствари које не разумеју? Кад у овој земљи има толико хиљада села! Доза управо довољна да те људе, које је околина великог града прилично „искварила“, још брже „искваримо“ и још боље затрујемо? Та ми немамо још ниједног позоришног комада за нашег сељака! Шта ћете му итрати, да вас не презре, и да вас не опсује што сте га дотерали у позориште?

Ја жељу, или заповест, г. министра Просвете да се у постојећим великим позориштима дају и сељачке представе, сматрам као један симболичан акт, гледам на њу као на први корак једне умне и племените иницијативе, која тек има да заоре прву бразду, коју је, да је среће, одавно већ било требало истерати до краја њиве.

Овако како је жеља министра Просвете формулисана, значило би да: и народу треба дати мало позоришта. Ја пак велим: народу се што пре мора дати позориште. Без и, и народу као целини. И то, сваком своје: интелигенцији своје, сељаку његово. О нивелисању укуса не сме се ни говорити, ако нећемо да будемо демагози; о демократизацији позоришта да се говорити, и крајње је време да се поведе разговор. И већ би данас, у овоме чланку, о томе било речи, да се није, по новинарској дужности, морала учинити диверзија поводом става који је заузео нови министар Просвете. А добродошла је та иницијатива: нека се ствари једном покрену и изведу на чистину.

Него тежиште питања је ипак у обласним позориштима, која расипају милионе и окрећу празан ринглшил. О томе шта треба учинити да обласна позоришта не расипају милионе и да не окрећу празан ринглшил, говорићемо у идућем броју.

Н. Б. Ј.

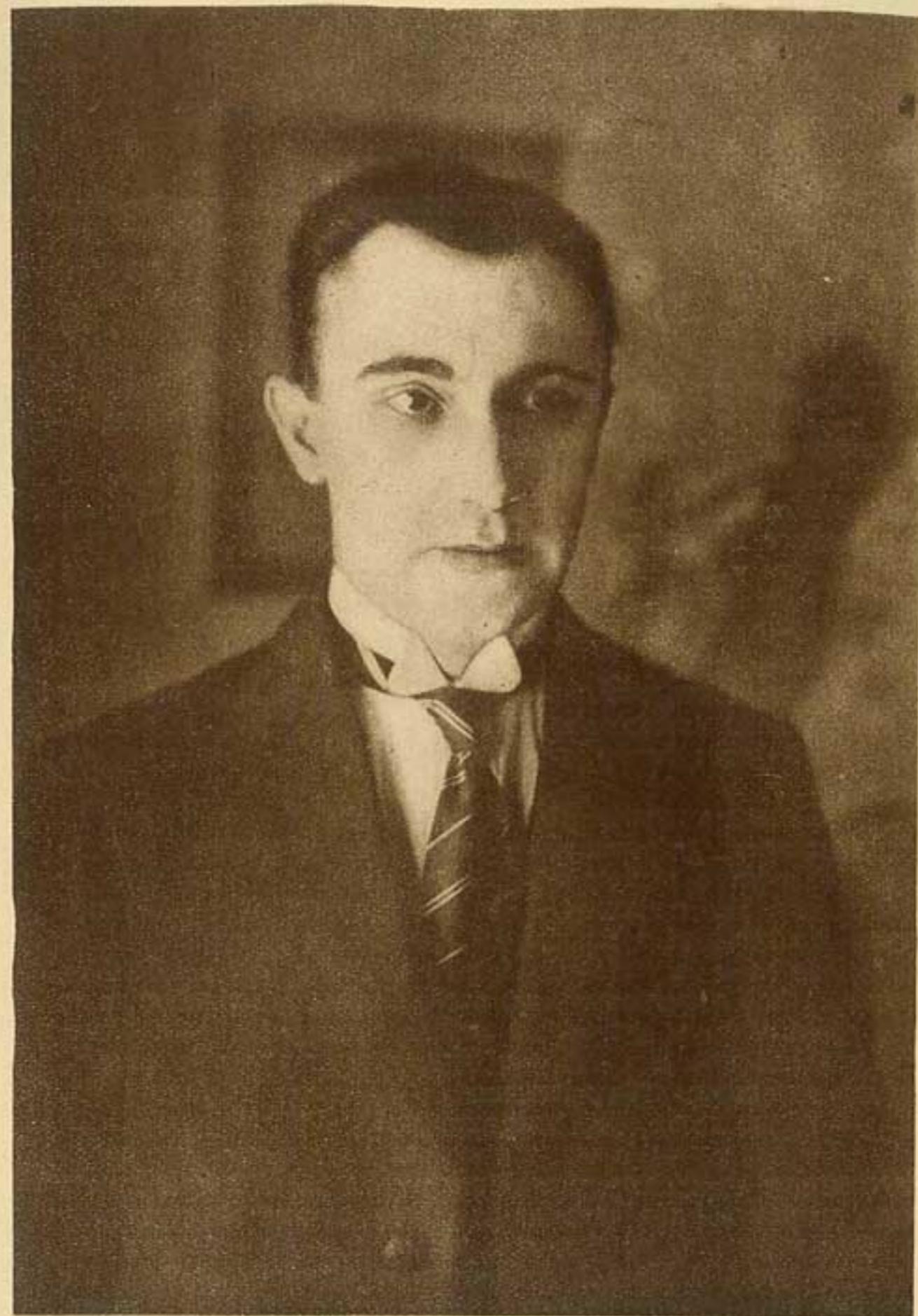
Библиографија

Душан С. Николајевић: МНОГАЈА ЉЕТА, драма из београдског живота. Три чина и једна промена. Београд, 1925. Цена 20.— дин.

Др. Бранко Гавела, нов директор драме београдског Народног Позоришта, досад директор драме загребачког Казалишта.
— Atelier „Tonka“, Zagreb —

Dr. Branko Gavella, nov direktor drame beogradskog Narodnog Pozorišta, dosad direktor drame zagrebačkog Kazališta.

Др. Ранко Младеновић, нов помоћник управника и генерални секретар београдског Народног Позоришта, досадашњи шеф кабинета министра Просвете, одличан литејат и позоришни стручњак.

Dr. Ranko Mladenović, nov pomoćnik upravnika i generalni sekretar beogradskog Narodnog Pozorišta, dosadašnji šef kabineta ministra Prosvete, odličan literat i pozorišni stručnjak.

Интервјуи

Г. Др. Ранко Младеновић вратио се у београдско Народно Позориште

Уз нашу слику на 3 страни

Узус је да се с променом министара мењају и шефови њихових кабинета. Захваљујући тој пракси, београдско Народно Позориште, приликом последње министарске промене у Привети, повратило је једног од оних којег никад није требало ви да изгуби. Повратком г. др. Ранка Младеновића вратила се у гнездо на Позоришном Тргу и посредња ласта, коју је један студени вал био одунуо. Не повратио се вал!

— Ваш је пут, г. докторе, био интересантан. Одавде — у централу — па опет овамо?

— Направио сам једну елипсу. Раније сам био овде — разговор се водио у канцеларији новог помоћника управника београдског Народног Позоришта —, у интересу позоришта отишао сам у Министарство Просвете, у интересу позоришта враћам се у кућу, где сам сада заузeo положај који, у ствари, представља као неки барометар између куће и целокупног спољашњег света.

— Молим вас, помозите ми, да читаоцима **Комедије** објаснимо ваше компликоване дужности! На пример, ви сте познати као један од најјачих наших позоришних критичара, па . . .

— Почнимо одатле! Као **позоришни критичар** ту сам да вазда ургирам, да трупа буде свежа и да се држи на висини која је потребна једном централном позоришту као што је београдско. Као **генерални секретар**, односно **помоћник управника** имам за дужност да будем спона између паоца на витлу, на коме се ужасном брзином заједно окрећу опера и драма. . . Као **персонални шеф особља** имам за дужност да из све обилне мреже супротних тежњи целокупног персонала извучем оно што је у интересу куће и у интересу уметности, која је одговорна пред државом.

— А као десна рука управникова?

— У тој улози ја сам његов искрени помагач, и у уметничком и у административном погледу. А да многе реформе у томе правцу постоје, осетиће се у току сезоне. Мени је само особито мило што ћу радити с једном тако артистичком особом као што је г. Предић, управник Народног Позоришта, и с људима као што су директор драме г. др. Бранко Гавела, директор опере г. Стеван Христић и технички шеф, инжењер г. Веља Јовановић.

— Видим да сте веома заузети пословима, г. докторе. Иначе бих вас замолио за једну малу артистичку исповест, на

коју читаоци **Комедије** имају помало и права. Или бисте им, можда, радије написали чланак о свом уметничком гледању на позоришне ствари?

— Хвала вашим читаоцима: овако запослец и растргани пословима у почетку рада, радије ћу им се одужити чланком.

— Хвала, г. докторе.

И тиме је, и за нас, елипса била затворена. Исповест новог генералног секретара биће нам, за доцније, контролник — да ли је држао линију. Критичар, право је да сам себе веже концепцијем одговорности, којег ће један крајичак држати и критика, из које је јаким делом поникао позоришни човек и позоришни стручњак, г. др. Ранко Младеновић. **Н. Ј.**

Шта вреди?

Највеће гледалиште има Сплит, али угласто и нерационално

Сплитско Народно Позориште има веома симпатичног инжењера, већ неких нетиест година, иначе градског надинжењера г. Манолу, који ће вам, ако га запитате, рећи врло интересантних ствари, које већ подозревате, али само толико.

На пример, да основа зграде нема ни једног правог угла. Зашто? Зато што су господи хтела искористити терен до последњег квадратног сантиметра, да ништа не оде у штету. Ако запитате да ли је то једна тако ретка ствар, г. Манола ће се насмејати и рећи: »О, зна се то у свету. Кад сам, пре неку годину, био послом у Бечу, запитао ме је шеф радова једне огромне грађевинарске фирме: »Ви сте из Сплита? Па ви сте из оног града што има театар без иједног правог угла! ?«

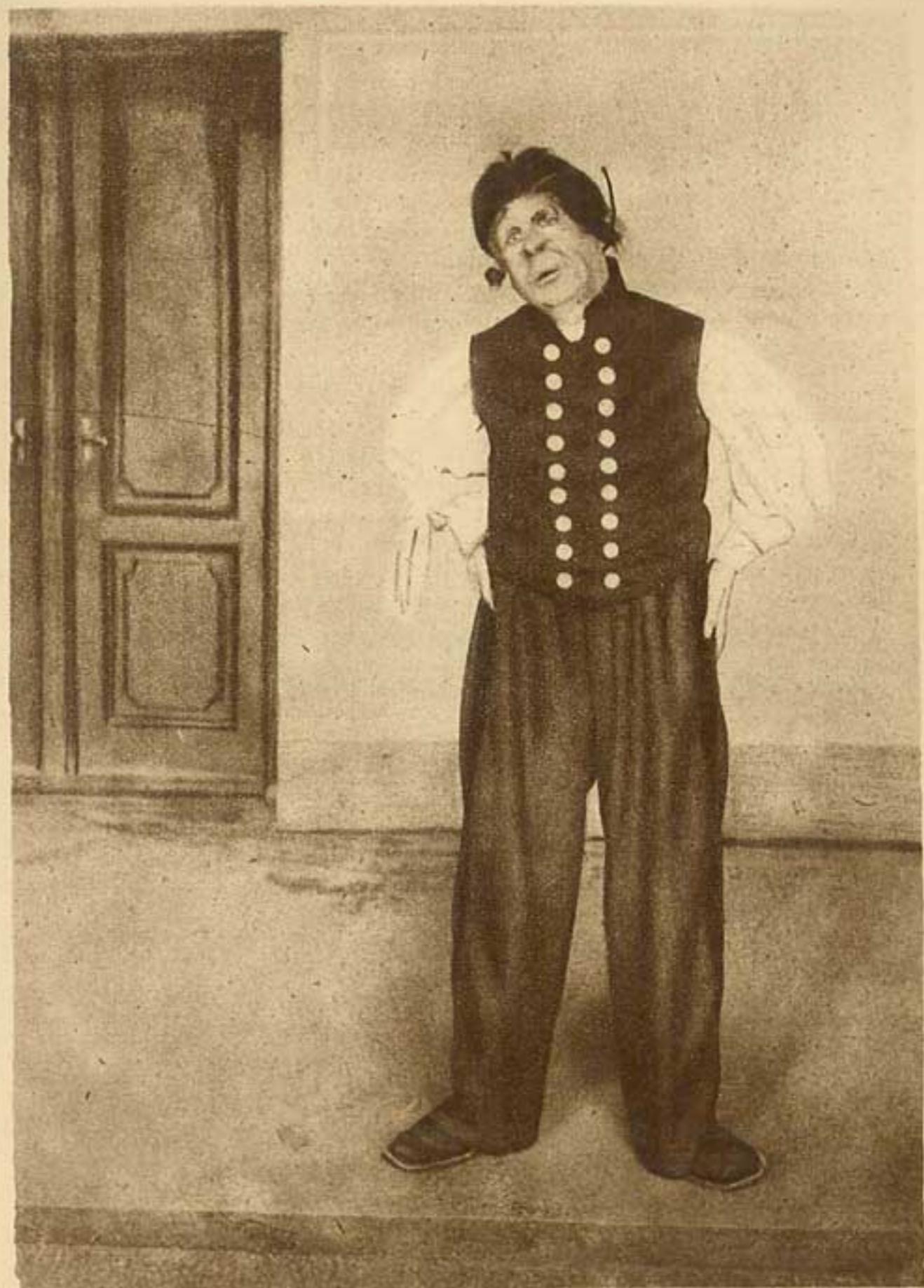
Бина је необично плитка, код једне зградурине чији зидови — дебели 1 м. 40 см. — могу да носе облакодер од четрдесет спратова, а гледалиште преобилно, по кубатури највеће на Балкану! Бина је широка 11 м. 80 см. спреда, 14 мет. позади; дубока је 10 м.; висока 23 метра! Та бина нема просторија са стране, ни позади: она нема ни бочну бину и гардеробе (»Seitenbühne«), ни задњу бину (»Hinterbühne«). Има велики оркестар. Затим, гледалиште је преобилно и чудно, и једна неизвештана, у исти мањак. Оно има исувише ложа: 87, а нема балкона. Тако нешто мало, на четвртој галерији, за стотинак душа. У паркету има 250 седишта, лепших него их имају и Београд и Загреб. У сваку ложу стаје по 4 особе и позориште је, у ствари, и саграђено за власнике ложа, по јужно-талијанском систему. Тако ова огромна зграда не може бити рационално искоришћивана. Средњи сталеж нема куда: за паркет није, јер је и скупо и треба се обући, за балкон IV. галерије такође није.

Шекспиров „Јулије Цезар“ на београдској попозорници: Марко Антоније (Плаовић) држи говор.
Šekspirov „Julije Cezar“ na beogradskoj pozornici: Marko Antonije (Plaović) drži govor.

Мих. Ковачевић, познати драмски глумац, ангажован је сада у Прагу. У часовима одмора бави се спортом.
Mih. Kovačević, poznati dramski glumac, angažovan je sada u Pragu. U časovima odmora bavi se sportom.
— Салмци Ал. Симића, Београд —

Аугуст Џилић као келнер у „Диогенешу“ Титуша Брезовачког на сцени загребачког казалишта.
August Čilić kao kelner u „Diogenešu“ Tituša Brezovačkog na sceni zagrebačkog kazališta.

— Foto „Tonka“ Zagreb —

Али и та места што има, премало је кад би се имао какав зоришни догађај.

— Да ли би се могле извршити какве преправке и с колико новца, приближно?

— Била би се повећала тако што би се нешто смањила позадина, нешто одузело од спољних зидова, а оркестар повући напред; ложе у просценијуму укинути. Гардеробе из кулоара избацити у предњи део, код улаза, какав нема Београд (простран и с великим стубовима) и на њихов рачун проширити паркет. Све би се то дало урадити за пола милиона. И још за даљих 300.000 начинити леп балкон на III. галерији, укинувши део ложа. Али све је то прича, коју вам причам, зато што волите приче и тражите да вам их причам. Јер позориште и овако зјапи очајно празно.

— Па како су људи градили овако солидну, а толико нерационалну зграду?

— Била је опасност да талијанаши подигну свој театар. То је требало по сваку цену спречити. Зато се појурило у Беч, прогурала ствар око одobreња, одјурило до Трста, Венеције и Барија, виделе оне старе позоришне зграде, и то је све што су људи о томе знали. У томе духу направљен је и план, на бразу руку, зидало се још брже и грађење талијанашког театра — главна ствар — било је на тај начин осуђено. Сплит је добио свој театар. Орнаментика, за време у коме је настала, укусна је. Плишану завесу поклонио је, пре неку годину, Њ. В. Краљ.

— Како је да је, тек Сплит има ишак највећи театар у земљи? . . .

— И најмању посету, господине.... Али је то друга прича, и дуга прича, коју ми је г. Манола причао с узбуђењем и гњевом ватрене позоришне човека, иако не спада у његову надлежност. Зато је и не бележимо.

Сплит, новембра.

Н. Ј.

Стогодишњица

Смрт Уроша V

У велико се ради на припремама око јубиларне представе прве наше драме као позоришног дела, која је пре сто година и изведена у Н. Саду, а која се још и данас може изводити на сцени.

Конференцију пред представу обећао је г. Риста Одавић, у чијој се редакцији и даје ова драма Стевана Стевановића која, ето, доживљује стогодишњицу на сцени.

Последње слово

Боривој Рашковић*

Висок, крупан, плећат Србијанац, снажан и голем, добрих очију, пуних душевности, а ипак оншта погледа, што муњом сијече — он је одмјерена корака пролазио загребачким улицама самосвјесно као кнез и војвода. Није та поса, та геста и манира њему остала само одатле, што је декламирајући играо на високим котурнима те кнезове и војводе, те народне јунаке и хајдуке осветнике; није то само зато, што је он на позив Милетићев дошао овамо у Загреб у хрватско казалиште, да наслиједи Фијана и да га наслеђује као велики углед и узор патетичног и декламаторског Фијана, који је био класичан и краљ у својој врсти и струци и, који је ходао и на улици као краљ; није само зато, што је Фијанов утјецај био голем и што су сви млађи глумци у свем опошавали Фијана настојећи га, ако већ не достићи, а оно му се бар приближити — није то само јако, него је у Боре Рашковића одиста било нешто и у крви од тога кнеза и војводе, народног јунака и хајдука из народне пјесме. Он је одрастао у атмосфери наше јуначке народне пјесме: филозофија и идеологија, наизирање и гледање на свијет и живот, на људе и на прилике око себе — све је то из јуначке народне пјесме и у оквиру народне пјесме. Идеал је Краљевић Марко, јунаци и хајдуци, што из оног монотоног и једнотаварног десетерца искрсавају големи, силни, наследовања вриједни. И Бора је гледао у њима идеал и упине се у њих и уживио се у њих и послије их као глумац приказивао онако, како му их је насликала разиграна фантазија, која је горила још од дјечачких времена, запаљена десетерцима из јуначке народне пјесме.

Ти су јунаци и хајдуци, што су увијек говорили у стиховима, били живи пред његовим душевним очима: он их је познавао добро. Чуо их је, како говоре; знао је, да не говоре као обични људи, просто, једнотаварно, без вакита, суво. Ти њихови десетерци и не даду се говорити као народне приче и шале или у тону обичног разговора. Па онда она кићена дикција! То се мора декламирати! И Бора је декламирао с узвишеним племенитим патосом баш као и Фијан не достигавши никад висину умјетности Фијанове, али престигавши Фијана у љепоти изговора, што опет Фијан никад није достигао, јер није био рођен штокавац. Борина ријеч није била папирњата лијепо направљена красно израђена птица, која бачена преко рампе у гледалиште, пада у руке гледаоцу, а он јој се диви; Борина је ријеч била жива птица, која прелети преко рампе у гледалиште и ондје даље лети, јер је жива.

ПУТУЈУЋА ДРУЖИНА — ГЛУМАЧКА ШКОЛА

Његов јасан и чист изговор, соноран глас и коректан акценат, па јак осјећај за народни живот — то је све дјеловало на Милетића, да га је ангажирао и онда запосливао у највијенијим и главним улогама. Но поред свега тога не би он удовољио свима тешким захтјевима, који су се на њега стављали, да није био добар говорија и осјећајан глумац, који ради марљиво, предано и с амбицијом. Јасан и чист изговор и коректан акценат није њему требало тек учити: то је он знао од куће, од дјетинства, то је — како се оно каже — усисао с мајчиним млијеком. А глумачку умјетност учио је у школи, која се зове путујућа или путничка дружина. Као и многи други наши прваци и ступови наше драме и он је ишао у ту једину школу, да изашавши из ње и сам постане прваком и једним од ступова загребачке драме. Ово није добронамјерна фраза и није топла и панегирична ријеч према оној старој латинској: „De mortuis nihil nisi bene“; него то је кутурно хисторијска истинा, јер је Бора Рашковић на сво-

* Чланак из „Хрватске Позорнице“, који смо ми, прегледности ради, поделили у одсеке.

Катица Руцовићка, у боемском друштву интимних колега звана „Руца“ — жена пок. Богобоја Руцовића, — која засмејава Сплит и три села више, извојшила аконто од две банке. Тим ће да почасти колега, јер је пукао глас да је, једва једном, добила заслужену пензију....

— Foto: Н. Ј., Београд-Сплит —

Академско Позориште с Виниченковљевом „Лажи“ у Мањежу (у средини, у црном, „Laži“ u Manježu (u sredini, u crnom, g-đa г-ђа Мансветова). Режирао г. Сибирјаков. Mansvetova. Režirao g. Sibirjakov.

— Foto Вл. Бенчић, Београд —

Балет у Мањежу, на представи Глумачко-балетске школе. Игре спремила Ј. Пољакова. Balet u Manježu, na predstavi glumačko-baletske škole. Igre spremila J. Poljakova.

Молијерова „Женидба под моранje“ на представи Глумачко-балетске школе. Режирао

Момчило Милошевић, директор школе.

Molijerova „Ženidba pod moranje“ na predstavi Glumačko-baletske škole. Režirao Momčilo Milošević, direktor škole.

— Foto: Вл. Бенчић, Београд —

14. XII. 1925.

јим широким леђима већ прије двадесет и више година помогао извијести модерну нашу домаћу драму, с њеним новим и за оно вријеме револуционарним настојањима, до побједе.

Ова јединица његова глумачка школа — путујућа дружина — и одговарала је тако, да му је усађивала смисао и љубав за нашу домаћу драму. Путујућа дружина била је наивна, била је на оној најдоној склонини; али је била патриотична и жарка у љубави према оному, што је наше. Патриотична у избору репертоара, жарка у његовој изведби. Те су путујуће дружине шириле нашу ријеч, наше сузе и боли, наше иде и далеке снове по варошима, варошицама и селима, оне су популаризирале у нашој превинцији и по свим крајевима, где ромони наша ријеч, — име Стегијино, Суботићево, Боговићево, Деметрово, Фрајденрајхово, Јакушићево и послије Нушићево. У њима је доминирао домаћи репертоар. Па и онда, кад су давали туђе комаде, ти су комади били тако прерађени, тако пострифицирани, да се могу сматрати нашима. И одиста, њихова публика никад није ни помислила, да на пр. популарни „Сеоска лола“ није српски комад, као и исто тако популарни „Циганин“. Али главно је то, да је глумац имао прилике играти наше људе. Играјући у путујућој дружини даље наш је Бора већ био прошао ону прву азбуку у домаћим сеоским улогама, тако да је већ бар донекле спреман могао приступити послу изграђивања домаћих сеоских улога, у којима су писци стављали на ње веће захтјеве сунтилније психологске природе. Он је био за то зван и он је касније у тима и таким улогама, особито у онакима, које су биле набрекле непатвореним нашим народним хумором, — постигао највећи успјех.

ПРВИ НАСТУП

Први пут је наступио Бора Рашковић 15. јан. 1887. у Суботићевој пучкој глуми: „Маркова сабља“. Играо је Краљевића Марка. То је било у Паранину у путујућој дружини Михајла Лазића, која је онда тамо давала представе. Послије тога глумио је даље као члан других путујућих друштава: Протићеве, Илићеве, Пешићеве, Тирићеве и др. Год. 1894. ангажирао га је Милетић за Загреб и од тога је доба све до своје смрти био чланом загребачког казалишта.

У загребачком казалишту играо је испрва младе хероје и љубавнике у класичним драмама и у хисторијским и патриотским домаћим трагедијама. Већ због свога стаса и крупне појаве, а једнако и због јасног и чистог изговора и коректног штокавског акцента био је управо предсвијаштан за ову струку, за коју га је Милетић и ангажирао. Својом лијепом, високом и снажном мушком појавом, маркантијим лицем, сонорним гласом, способношћу за модулацију с малом примјесом патоса у тим улогама трагичнога хероја и љубавника премда у њега није био финији класични профил као у Фијана ни она Фијанова благородна отмјеност наступа, он је ипак освојио већ у први крај загребачку публику заузевши одмах видно мјесто међу првацима наше драме. Прво доба његова дјеловања на загребачкој позорижи обиљежено је креацијама из класичне и хисторијске домаће трагедије, гдјено он ступа Фијановим утреником настављајући реторско-патетичку декламаторску традицију, која је била главна карактеристика наше старије глумачке генерације. У овом класичном и хисторијско-патриотском репертоару истичу се ове његове улоге: Хемон у Софокловом *Антигони*, Херакло у Еврипидовој *Алкестиди*, Ромео и Отело код Шекспира, па онда Холоферне, Цезар, Цицерон, Немања, Љутовид Поставски, Матија Губец, Миљенко у Дубравци, Хасанага у Огризовићевој *Хасанагиници*, Кнез Иво од Семберије у познатој Нушићевој патриотској драми и т. д. Овако иду и његове т. зв. турске улоге: Изедин беј, Мустај бег, Кулин и Арапин Алија и т. д.

ИЗМЕЂУ ДВЕЈУ ШКОЛА

Глумећи херојске улоге он се угледао у тадашње прваке у овој струци. Патетичност и реторика, карактеристично обиљежје глуме овога стила,

била је и његовом пратилицом као сталан атрибут, јер су дотле сви глумци, који су приказивали класичне хероје и народне јунаке, служили се декламаторним и декоративним начином, великим гестама и конвенционалном устаљеном позом. Али већ у то вријеме, кад је Бора Рашковић постао чланом загребачког казалишта, почели су се ударати темељи новој школи, новом начину приказивања, новом стилу реалистичном, који је прогласио својим вјеровањем тежњу к природности и једноставности. Пионири и творци тога новога стила били су Миша Димитријевић, Игњат Борштиник и Драгутин Фрајденрајх. Они су га основали и били његови најизразитији и најбољи репрезентанти, а млађа се генерација угледавала у њих настојећи, да им се приближи и да се пројмје њиховом умјетношћу. То је била нова умјетност и нова умјетничка атмосфера, коју је Бора Рашковић удисао дошавши овамо. И она није остала без утјеџаја на њега. Оно, што је он био научио у својој провинцијалној каријери по разним путујућим друштинама, почeo је као застарјело и олињало помало одбацивати налазећи у овом репертоару много потицаја, да изграђује своја нова својства глумачка, која су запретана тињала у њему, а која су помало почела и пламсати, да се мало касније разбукте у велик пламен нових његових глумачких обиљежја и дотада непознатог глумачког дара, који још имао прилике да истакне и свијету покаже. И он је улазио помало у нову фазу свога глумачког развијатка. Велики патос, устаљене гесте и херојску позу, дрхтаво пjeвање гласа — све карактеристике старога стила, у којем је било толико тога стереотипно у извођењу и игри — он је помало одбацивао и зализио у се тражећи нове снаге и служећи се новим начином и новим схваћањем. Уједно је контемплаторским оком гледао око себе живот и људе не заборавивши посегнути руком у своју богату ризницу искуства животног и глумачког умјетничког, што је сабрао диљем година у путујућим друштинама о нашој провинцији, која је кријата толиким разноврсним и занимљивим типовима. И Бора је одједаред, као преко иохи, искрснуо у посве новом свијетлу као глумац: показао се правим мајстором у натуралистичкој сеоској драми. У Толстојевој *Власти тмине* игра он Никиту природно, с разумијевањем и сунтилним схваћањем. Велики дар опажања учинио је, да је знао добро и с великом умјетничком спремом приказивати и патолошке појаве и психологском дубином извијести разноврсна душевна стања.

МАЕСТРО У НАРОДНИМ КОМАДИМА

Најбоље и у најљепшем свијетлу показао се његов глумачки таленат у народним комадима. Био је добар познавач нашег народног живота и зато се у оваким улогама осјећао свој на своме, а то су осјећали и гледаоци. Примитивна сељачка пота овде му извесно пристаје. Стога је као природни таленат најбоље износио примитивног народног човјека. Ту је избила права његова умјетничка индивидуалност. Својим сеоским улогама, па и најмањим, он је освајао симпатије гледалаца, јер је од сваке знао учинити жив и занимљив, посебан тип. Све су те његове улоге јарким бојама оцртане, спајају, изразите. Свуда избија природност и једноставност. Нашега народнога човјека он је савршено приказивао са свим добрым и рјавим обиљежјима. Овај његов осебујни таленат за приказивање сеоских типова највише се доказао у Пецијиним комадима, у Ђоровићеву *Зулумтару*, у Косорову *Пожару страсти* и Беговићеву *Чичку*. У надасве оригиналном изношењу маловарошких типова био је још већи и још не-посреднији: класични су његови типови у Нушићевим комадима, па *Принц Аца* у Кујмановићевој *Републици у Магарашевцу* и бриџо *Наштић* у мојој *Мајсторици Ружи*. Он је својим креацијама помогао многим нашим новијим писцима до усјеха обогативши репертоар нашега казалишта. Пеција, кад је почeo писати, не би ни издалека уснио онако, да није било Боре Рашковића, који је уопште знатно сурађивао и омогућио праве усјехе наше домаће модерне драме. Његов Ркаћ постао је класичан. Убрзо се прочуло на далеко, како је тај његов Ркаћ одлична глумачка креација, тако те

„Половецки логор“, балет из опере „Кнез Игор“, у београдском Народном Позоришту. У средини, у црном оделу, немаскирани: Ст. Христић, који је дириговао (десно) и В. Јовановић, поз. инженер, који је дао техничке радње. При дну, у средини, г. Жедрински, поз. сликар, који је израдио нацрте костима и декорација.

„Polovecki logor“, balet iz opere „Knez Igor“, u beogradskom Narodnom Pozorištu. U sredini, u crnom odelu, nemaskirani: St. Hristić, koji je dirigivao (desno) i V. Jovanović, poz. inženjer, koji je dao tehničke radnje. Pri dnu, u sredini: Zedrinski, poz. slikar, koji je izradio nacrte kostima i dekoracija.

— Foto: Вл. Бенчич, Београд —

су Бору позивале на гостовање све наше путујуће дружине, у којима је онда Бора широ славу себи и Пецији. Код ове се улоге видјело, како је Бора био чувствен и колико је у њега било израза за најразноличније осјећаје.

КОМИКА БОРЕ РАШКОВИЋА

Као добар приказивач пучкога живота, у којем има и тужних и веселих страна и трагичких и комичких згода, он је једнако вјешто и умјетнички знао износити и њихове веселе, обијесне и бећарске типове, јер је његов комички таленат био још већи. Пучки хумор, раскалашеност и обијест бујног сеоског живота — то је његова домена. Сјетимо се само његовог изврсног шумара у *Пожару страсти*, па *Зулумара!* То су типови, набрекли од здравља, пусти, обијесни, раскалашни, којима је бећарлук смисао и циљ живота, а с којих све присти здрави природни сеоски хумор. Ове разуздане бећаре Бора је савршено доши. Још и сад видим у духу оног његовог пијаног шумара, како је отобоњио бркове жвалећи угашену мокру од вина цигару, како пијано буљи преда се.... Незаборављени тип. Наш човјек, наш смијешни тип. То је живи портрет.

Његова комика није била наметњива, него жива и природна; никад није прстјерио ни карикирао, али је знао изврсно карактеризирати све особине, знао је истакнути оно, што не ће промашити ефекта. Ма да је неко играо хероје и љубавнике у хисторијским драмама и салонским комадима, он се одмах сишао у новој средини савршено износећи те сељаке и мајсторе и калфе и сеоске бећаре и доброћудне пургере и смијешне типове из сеоског и маловарошког живота.

Његов *Сава Савић* у Нушићевој *Протекцији!* И онет класичан и незаборављен тип. Јединствен. У свакој интерпретацији управо и надокнадив. Ово је најчуванија његова улога, којом је прије двије године прославио тридесету годишњицу глумачког рада; двадесет и пету годишњицу прославио 19. фебруара 1913. у Нушићеву *Народном посланику*. Ове типове он је добро познавао као рођени Србијанац, јер их је од младости и послије радећи у путујућим друштвима годинама имао прилике проматрати и проучавати. Он је запазио њихове најбитније ознаке, ухватио и преподуцирао њихове најзначајније карактеристике задахнувши их својом умјетничком душом и огријавши их својим топлим срцем. Јер ове Нушићеве типове он је играо с љубављу. Глумећи њих, ту се је умјетник сунчао на властитом сунцу са задовољством и притајиваном радошћу, која је потажијице кликтала у његову срцу. А кликтала су и срца у гледалишту, разиграна оним срдечним весељем и доброћудним пријростим пучким једрим хумором, који је његовом умјетничком личношћу излазио још једрији, сочији, пунији, непосредан и ненамјештен.

Све је своје улоге он играо с љубављу и с потпуним предањем. Није их минуциозно израђивао, цизелирао, него је радио више својим умјетничким инстинктом, који је у њега био велик и надокнађујуши широку ерудицију. Тако је свима својим улогама подао своју поту и своју осебину. А онда његова велика умјетничка амбиција, несломљива вола и енергија помогле су му, да је могао свладати и најтеже задаће.

Најбоље се осјећао у гађама и опанцима и у пургерском маловарошком неиспегланом одијелу, премда се лако и добро сналазио у класичним као и у модерним комадима. Карактеристика његове глуме: испрва патос и декламација с херојском стереотипном позом; у другој фази: природност с примјесом сентименталности и топлином осјећаја и обиљем чувстава; у трећој фази глумљења: комика, једра шала у сеоским и маловарошким комедијама, стварање савршених комичких наших типова.

ГУБИТАК И ПРАЗНИНА

Смрћу Боре Рашковића наша је позорница изгубила великога глумца и мајстора у својој врсти и струци. Из њега остаје празнина, која ће се још дugo осјећати. Он је као и толики други Србијаници, што су дјеловали

на загребачкој позорници, репрезентант и доказ великог глумачког талента код Срба, јаког осјећаја за сцену и управо неугасиве и неутаживе жеђе за позорницом и глумачким умијећем. И он као и сви они к нама је донио лијеп народни говор и јак осјећај за народни живот и схваћање душе народне. Својим тридесет и двогодишњим радом на загребачкој позорници стекао је непроцјењивих заслуга, које ће остати непролазне у хисторији нашега казалишта.

Боривој Рашковић рођен је 2. августа 1870. у Шапцу. Глумити је почeo 15. јануара 1887. у Парадину (са својих 17 година) наступивши у трупи Михајла Лазића као Марко Краљевић у пучком комаду „Маркова сабља”. Био је члан разних путујућих друштава као Ракарић-Протићевој, Илићевој, Пешићевој, Ђирићевој и т. д. Од године 1894. стални је члан загребачког народног казалишта. Боловао је од срчане болести скоро дviјe године. Умро је у суботу, 28. новембра 1925., а сахрањен је 30. новембра на Мирогоју, где почива заједно с осталим првацима наше драме и оснивачима нашег казалишта.

Josip Ivaković

МИО ГОСТ

Баритон М. Чулић-Драгун

Допутовао је из Сплита наш одлични баритон г. Мате Чулић-Драгун, сплићанин, којега смо, пре месец дана, имали прилике чути на једном великом концерту у Сплиту. Том приликом је *Комедија* донела своје мишљење о европским квалитетима г. Чулића, којега треба да чују и Београд и Загреб са својих првих позорница. Радоваћемо се, ако г. Чулић буде дата прилика да нам се прикаже. Радоваће се и сви они који га буду чули.

У Енглеској

Музичка фарса. — *И Енглези воле „шлагере”.* — „*Мери под најам*”. — *Пропаст „Вишњевог сада”*.

Од почетка сезоне цео Лондон певуши, звијди и зуји куплете и шлагере из трију „музичких комедија”, које су се готово једновремено појавиле на сцени лаких оперета у „Хиподрому”. А критика кује у звезде ове три лаке стварчице, лаких и титравих наслова, који не значе ништа, а ипак обећавају много уморног бизнис-мену, који је жељан час-два одмора, после дневне пословне вреве. Оперете су: *Мери под најам*, *Не, не, Нането!* и *Роз- Мари*.

Најновија је „*Мери под најам*”, и она својим успехом туче све. А прича је тако проста! Има један млад брачни пар, који треба да изгуби неко наслеђе, ако се не разведе. Зато они затраже и добију помоћ једног свог младог пријатеља, да би дошли до развода, који им је толико потребан. Али ни оном младом пријатељу није лако, јер је и он верен, а вереница не схвата то милосрђе, па нека је и међу друговима. А *Мери*, супруга која има да се компромитује, с толиким се жаром баца у — спасавање наследства, да је њеноме мужу туга гледати.

Лилиана Харвеј, чувена америчка филмска звезда, која је и код нас веома омиљена. Lilian Harvey, čuvena američka filmska zvezda, koja je i kod nas veoma omiljena.

Јармила Кронбауерова као Мара у Беговићевом „Божјем човјеку“ у Прагу, пре 2—3 недеље. Jarmila Kronbauerova kao Mara u Begovićevom „Božjem čovjeku“ u Pragu, pre 2—3 nedelje.

У оперети има више врло мелодичних песама, нарочито она: „Ја те лекко више љубим, лекко, душо, нег што волим себе!”, коју сада пева цео Лондон.

Али се зато Чеховљев „Вишњев сад” није допао. Енглези га, просто на простоту, нису разумели. Критичари налазе да су Чеховљеви карактери дивно израђени, али су то тако шупљи, празни, ништавни и безнајдени људи, да ничим не могу интересовати енглеску публику. Они су толико малокрвни да, „кад би се посекли, потекла би не првена, већ сасвим бледа крв”.

И још — примедба другог дела критике: Чеховљев дијалог је немогућ за енглеског глумца. Он тече, као и живот, од лакрије до трагедије, а то није слободно на енглеској сцени. Од драматичара се захтева да избаци сваку лакрдиску црту, која би загрозила величанствености једне сцене. Директори позоришта уверавају да гледалиште тражи, да представљају у комедији имају првене посеве, а да трагичари тајнирају сцену белим витицама и хаљинама с наборима и да се те ствари никако не мешају. Зато — рекли су — енглеске глумце не треба кудити што су одвратно изговарали Чеховљев дијалог: они су пизали ретке, али их нису умели да осете...

Концерти

У београдском Н. Позоришту

16. о. мца концерат Београдске **Филхармоније**.

18-ог концерат **Личара-Зорка и Ткаччића** у Манежу.

У недељу, 20. о. мца, у Новој Згради, у $10\frac{1}{2}$ сати пре подне: оркестар **Станковића**.

Градско позориште у Битољу

Отварање нове зграде са преко 700 седишта. — Репертоар.

Стојимо пред довршењем нове зграде. Огромним трудом грађана и одбора и слабом подпором државе отвориће се нови храм Талији на јужној периферији наше отаџбине.

Ту где је глумила Сара, Рекан, Муне-Сили, Закони, Салвини и други великански Француске и Италије; где се певала мелодиозна талијанска опера и класични Вагнер завладаће и наша реч и наша култура. Укусна зграда са преко 700 седишта, са пространом позорницом, скромна и бела, отвориће се свечано на дан Краљева рођења.

Белики дан долази. Један од првих који је дао и уметнички тон и стил, његов редитељ Радивој Динуловић припрема за прву представу Јанковог „Биду”, који ће се појавити нов и свеж: савремен са свим фолклором наше Мачве.

Од почетка ове сезоне изнело је наше позориште у његовој испитивању: Мјаснишкова „Зеца”, „Ану Каренину”, „Бурдајасвог магарца”, „Балканску царицу”, „Контролора вагона Ли”, „Свадбени пут”. Као своје редитељске сараднике има поред себе познатог и популарног г. **Живановића**, који Вам је већ познат и симпатичног Вукомановића.

Од успешних реприза дан је „Скамполо” и „Звонар богородичине цркве”, а и наш мали Џеки Куган (мали Предраг Динуловић) имао је прилике да нам се прикаже у Ани Карењини као Серјожа. Сада се спрема: „Љубомора”, „Сипријена”, „Посвечерје”, „Мали Лорд”, „Пигмалион”, „Баволов ученик”, „Мала Бираги”, и т. д.

Сећања и захвалности

Прослава Јанка Веселиновића

Иницијативом Удружења Подринаца одржаће се 22. о. м. у београдском Народном Позоришту већ најављена представа посвећена успомени Јанка Веселиновића. После кратког поздрава подринаца, извешће се пригодна сцена **У редакцији „Звезде”**, из пера г. Мих. Сретеновића, учитеља. Затим драматизација Јанкове приповетке **Момче** и, најзад, **Прело** из „Биде”. Свираће Оркестар Краљеве Гарде, а на банкету, после представе, Цицварићи.

У сцени **У редакцији „Звезде”** појављују се познати типови наших књижевника и боема из друштва Јанкова, и њих не дати: Божа Николић (самог **Јанка**), чика Филе (**Чика Милованова Глишића**, којега је Јанко звао „стрицем”), Ник. Гошић (**Пају Маринковића**), Вој. Јовановић (**Војислава Илића**), Плаовић (**Милорада Митровића**), Сотировић (**Брзака**), М. Маринковић (**Мил. Ђорђевића-Цоциног**), Антонијевић (**познатог послужитеља Мату**).

MUZIKA

MUZIČKO RASPOLOŽENJE SARAJEVA

SARAJEVSKA FILHARMONIJA

Magla, dim, blesak crne, žute, bele upaljive tekućine, па опет magla, mrak. Tamo u kutu iscerena lubanja, ljudja se u užasnom kihotu. Ovde preko polivenog, masnog stola smešna sena života s pijanim očima pustila je krik pesme, besnila, plača, nešto bez definicije. A sad istom dolazi harmonizacija cele te zbrke. Osećaš kako sa onih uzdignutih dasaka, kako iz one smese crnog elementa zviždi, šiba nešto to ti cepa izmoreni mozak. Pa gde si? Pa što je to? — Noć i život, muzika i Sarajev... I tačka. Da, jedna velika i lepa tačka, i naša bi priča bila završena, da je to

СЈАЈНЕ КАРИКАТУРЕ — СЈАЈНЕ КАРИКАТУРЕ

најновије сензације оперетског Лондона, чаробне (тако нас уверавају) лакрдије „Мери под најам“. (С лева на десно: Мери се „компромитује“ са једном сродном душом (Сони Хел), док муж (мистер Баскомб) и деда (Лу Хери) мирно и весело посматрају, јер развод је потребан — због неког наследства.

*
Карикатура мис Џун, која игра вереницу пријатеља оног брачног паре, који треба да буде спасен компромитацијом од стране тог пријатеља. Само што мис Џун, као вереница, неће да схвати ту милосрдну акцију свог вереника.

„Шлагер“ у лондонској музичкој лакрдији „Мери под најам“. „Муж“ и „жена“, који због наследства треба да се тобож раставе, певају оно што цео Лондон сада пева: „Ја те мало, ој само мало више волим, нег' ти мене, душо!... Ој за један палац само!“

„Мери под најам“

1. Јери, срећни вереник, који треба да компромитује жену свог пријатеља, из другарства.
- 2. Једна жртвница, вереница Јеријева, која мора гледати покор и бруку свог Јерија, а — из љубави и пријатељства. — 3.
- Јери и његова вереница (мис Џун и Сони Хел), жртве пријатељства.

- „Мери под најам“
1. Jerry srećni verenik, koji treba da kompromituje ženu svog prijatelja — iz drugarstva.
 - 2. Jadna žrtvica, verenica Jerryjeva, koja mora gledati pokor i bruku svog Jerryja, a sve iz ljubavi i prijateljstva. — 3.
 - Jerry i njegova verenica (miss June i Sonnie Hail) — žrtve prijateljstva.

U londonskom „Hipodromu“

pisano pre dve godine. Ja bih i danas ulazio u taj mrak, da bezuspešno tražim „ono”, što me dira jače i od Tolstoja i od Shakespeare-a, a sadržinu ove nove literature ne bih opazio zaceleo nikada, da se nije tada pojavio jedan intimni, udruženi krug naših muzičkih vrednota, da se nije pojavila sarajevska *Filharmonija*, koja je povukla za sobom celu jednu muzičku generaciju. Ambicija je naišla na reagiranje mase, a Sarajevo je progovorilo u novoj umetnosti, u muzici. Danas već Sarajevo može da prati i najkрупnije dogadjaje u muzičkom svetu, pa i ako u velikim stankama.

Istina, bilo je tu i pre naše vredno Narodno Pozorište, ali se onde, osim onih dobrih narodnih komada, sviralo (bar onda) uz larmu pauza svašta, bez reda. Programa nije bilo skoro nikada, samo da jedna te ista stvar može što dulje u sezoni da zabavlja publiku, jer pozorište nema svog vlastitog orkestra. A onda i najbolja je kompozicija bez imena za muzičkog laika bezvredna. Bilo je i vokalne muzike od fine kvalitete. Jedanput, recimo, u godini pao bi od nekud i bombardistički simfonijski koncerat. No sve je to bilo bez reda. Trebalо je stalnog rada, gde bi čovek mogao biti uvek zainteresovan za ovu umetnost. Zato povratimo se našoj filharmoniji, jer će nam jedino ona svojim sistematskim radom stvoriti potrebnu muzičku inteligenciju. U ovakom radu ona je počela i u ovoj novoj sezoni da diše zdravo, snažno i duboko.

KONCERTAT BLANDE HÖLLER

Koncertna sezona započela je ozbilnjim istupom jednog našeg jakog umetnika, gdjice *Blande Höller*, izvršujućeg člana filharmonije. Program — nešto riskantan — sastojao se iz teških kompozicija, koje su znali stari poznati majstori da drže na reportoaru svojih turneja. Odsvirani su uz pratnju gosp. Menšika (klavir): *Cesar Frank* (Sonata za klavir i violinu), *Saint-Saens*: Rondo capricose, *D'Ambrosio*: Serenade, *Popper*: Dans les luthins, *Wieniawski*: Souvenir de Moscou. Izradjena tehnika gdjice Blande Höller poznata nam je već sa ranijih njenih istupa, i bilo bi suvišno podvlačiti to u ovom uzanom prostoru. Publike je bilo dosta.

ORKESTRALNI KONCERTAT

Preci ćemo na *Orkestralni koncerat* (dir. g. J. Roždovski). Program je bio većeg stila. *Gluck*, *Mozart* i *Beethoven*. Linija je bila promišljena i dobra. Uvertira *Ifigenije*, puna sveže melodije i kontrapunkta od Glucka, jednog od najkarakterističnijih klasičara, primljena je možda najsimpatičnije. Mozart je dat najpotpunije sa *Koncertom A-dur* za klavir (Menšik uz pratnju orkestra). Zvučne boje klavira sa ostalim instrumentima orkestra prelevale su se harmonično u dobrom taktu. (Tek nešto više pažnje trebali bi redovi violina i viola). A sad iza Mozarta — koga istorija smatra nekom predobjavom velikog Beethovena dolazi sam autor

onih velikih devet simfonija. Sva je šteta što je to bila prva simfonija, gde Beethoven nije bio još apsolutno svoj. U ostalom njegova prva simfonija data je ranije. Inače izvadjanje bilo je sigurno. Publike mnogo.

KONCERTAT A. BOROVSKOG, PIANISTE

Opet jedna iskrena i lepa radost. Onaj lepi krug Sarajlija osetio je vrednost muzičke umetnosti. Sala je bila puna, šarena, topla. I nije čudo što je umetnik svirao s onakim entuziazmom čak i sa mnogo „bisa”, kao da to nije bila tek sarajevska publika.

Žalim, što je to bilo samo na momenat spajanje mene, moje cifre, i nas, nas sviju s božanstvenom vasionom. Žalim, što sam mogao samo u tom malom razmaku jedne večeri da tako blizu dodjem Beethovenu, Lisztu, pa ostalim. Žalim što je već sutradan nestalo g. Borovskog i što je s njim tako trenutačno provejao kroz muzički život ovog grada pravi Beethoven i pravi Liszt, onakav svež genije iz minule velike muzičke epohe, kad je još živeo i stvarao.

Već kod prve tačke bili smo svesni snage ovog umetničkog individualiteta. Tu je odlična stilска interpretacija negovih autora. Finale „Preludija i fuge za orgulje D dur” od J. S. Bacha bio je tako veličanstven i jak, kao da je svojom temperamentnom gestkulacijom uzbunio čitav jedan orkestar.... I mi smo zadržali taj osećaj, i ako je iza poslednje note ostala pred njim samo ona velika crna, politirana, drvena kutija.

Rameau iz starije francuske škole dat je s takim profinjenim predavanjem, da bi ga slušali večito.

Iz „Sonate appassionate” od L. v. Beethovena izvukao je onaj savršeni dramski život, kakav drhti samo u sonatama Beethovena. Osobitu je impresiju učinio poslednji allegro u svojoj velikoj virtuoznosti i preciznosti. — Njegovu duboku stidiju najbolje opažamo kod modernista (Stravinski, Prokofiev).

Interesantne su njegove pauze: jedna nota, jedan puni zvuk, pa zastoj daha, zgrčenje svakog muskula u njegovoj pojavi, a onda kad se razneo taj zvuk, kad je zamro i poslednji njegov šum, muskuli ponovno zaigraju i mi krenemo u novu muzičku sliku. Njegove sinkope toliko su vidne, da bi ih morali osetiti i onda, kad tipka ne bi dala svog glasa. Ovde kao da se lepe tipke o njegove prste i istom onda, kad je isčupao ruku s klaviature, isčupao je i tu sinkopu. Njegovi trilleri u allegru, specijalno kod pianissima, nalice na dugi, odveć nežni tremolo na kojem gudačkom instrumentu.

Sstudija *Paganini-Liszt-ovih „etida”* izgleda, da je bila po red svog vrlo teškog izvadjanja najpotpunija. Tako u temi „La Chasse” s izmenljivim akordima razlio se potpuni draž divlje prirode. Slično u „La campanella” oni zvučni akordi u brzim i sigurnim varijacijama znali su potpuno izbaciti glavnu liniju: Pesmu zvona, simbol života i smrti.

Фасада зграде Н. Позоришта у Сплиту, које је имало највеће гледалиште на Балкану, да се умела искористити кубатура. Позориште има, горе, великолепни фоаје. Београд га нема, ни Загреб, — читаву свечану дворану, у којој је даван банкет приликом Краљева доласка у Сплит.

— Foto: Olympia (P. Ruljančić), Split —

Fasada zgrade N. Pozorišta u Splitu, koje bi imalo највеће гледалиште на Balkanu, да се умела искористити kubatura. Pozorište ima, goro, veleljepan foaje. Beograd ga nema, ni Zagreb — čitavu svečanu dvoranu, u kojoj je davan banket prilikom Kraljeva dolaska u Split.

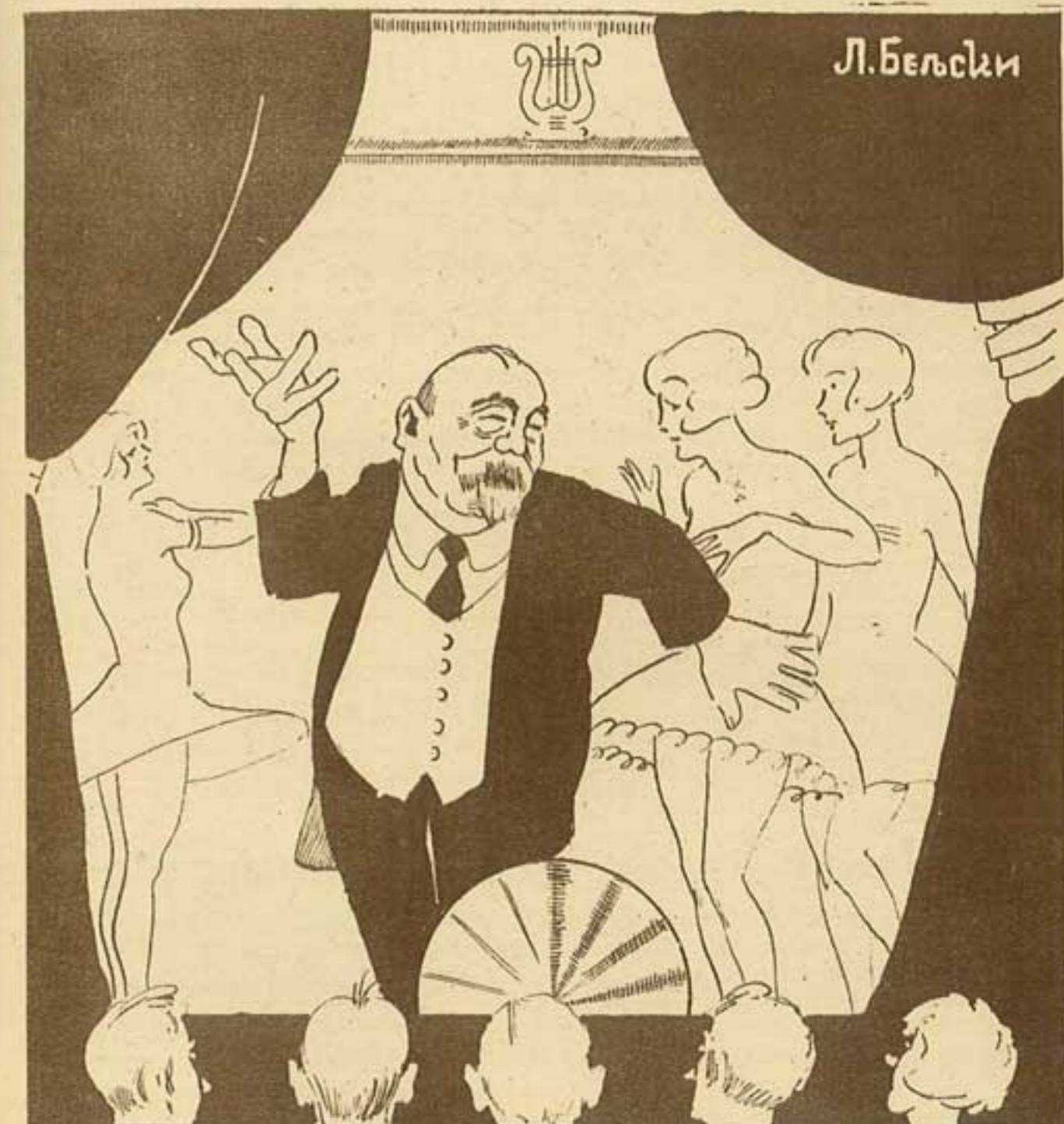
KARIKATURA

I POZORIŠTE

КАРИКАТУРА

И ПОЗОРИШТЕ

G. Stjepan Radić u zagrebačkom kazalištu

Г. Стјепан Радић у загребачком казалишту

— Пустите ме, господичне балерине, да исприповедам овим господским бедацима о нашем сelačkom teatru, а вама бум рекел све, кад падне застор и кад ме не буде видела моја Марженка.

— Pustite me, gospodične balerine, da ispriovedam ovim gospodskim bedacima o našem selačkom teatru, a vama bum rekem sve, kad padne zastor i kad me ne videla moja Marženka.

Od sledećeg koncerta (na 6. XII.) g-djice Gjaje M. pianistki-nje očekujemo ponovno jedan deo ovake sreće.

KONCERTAT ZIKA KVARTETA

Da, pričalo se, čitalo se toga dosta, ali trebalo je čuti. Slažemo se i veselo pozdravljamo njihovu ideju: prenašanje jakog impulsa karakteristične slavenske muzike po četvorici tipično rasna umetnika-u ceo ostali muzički kult. Ovde je data reč čoveku, Slavenu, da ozbiljno progovori o *Smetani* i *Dvoržaku*, o tom vrelu gde se pojavljuje, gde klokoće krv jedne velike i jake rase.

Njihova umetnost kulminirala je kod *Dvoržaka*, kod muzičara, koji ne piše od obične volje, nego od nekog naročitog unutarnjeg instikta, kojeg je baš trebalo razumeti. Isto je tako bio interesantan *Smetana* i *Beethoven*. Beethoven sa onim svojim poznatim „andante con motto“ bio je i previše osetljiv, ganut. Nemoguće je ovde, u ovakom ograničenom okviru, da se ma išta ozbiljnije reče o velikom tehničkom izvadjanju kod svakog pojedinog, o čitavim partijama flažoleta, o onim allegrima, akordičkim prelazima, o velikim sigurnim kadencama, pizzigatima it. d. U ostalom nećemo se zadržavati na akrobaštinama. Nama je potrebno, ovde u Sarajevu, razumeti muziku kao jednu opsežnu literaturu, gde će čovek najiskrenije da čita život i celu njegovu bol, njegovu radost.

* Publike je bilo dosta, istina nešto slabije već na koncertu gosp. Borovskog (gde je bio zastupan instrumenat modernog društva.)

*

U idućem broju biće reči o daljim manifestacijama jesenske muzičke sezone Sarajeva, čime će se zatvoriti krug ovih razmatranja.

L. L.

Anekdot

Чича Илија и Арношт Грунд: једна паралела

Можда znate onu kako je чича Илија, у једноме друштву у коме је био и Стеван Сремац, од кога сам и чуо ову анекdotу, целу ноћ у Сремској Митровици, пio пиво, па кад је ујутро хтео да плати свој цех, газда се спisходљivo поклонио и рекао:

— А, ви немате ништа да платите. Ви сте први гост у мојој кафани, који је за једну ноћ претерао сто чаша пива.

*

Немојте мислiti da је то нешто немoguћe, јер у томе ни Загреб није пред Београдом постидан. И то у истоме фаху: на сцени је Арношт Грунд, загребачки чича Илија.

Када је 1913. г. трупа Михајла Марковића гостовала у Сарајеву, Грунд заглавио неку пивару и поступа по освештаном реду. Поступа без одмора. Нада и вече, представа се примиче, а Марковићу донеше абер, да је Грунд претерао педесету криглу... и Бог да прости представу! То је утерало толики страх у Марковићеве кости да је, као без душе, одјурио и силом довукао Грунда у позориште.

— Па како то?... Biće nезапамћен blamaj! Zar danas, kad je prvo veče, na izlaziti pred publiku sa педесет krigli u škembetu! čana se Markovin.

— Kakvih педесет! Nisam ja popio 50 krigli! Tamaš nosla! Znam ja red...

— Pa koliko si popio, za име божије? Šta причају они мангупи тамо!

— Popio sam 49 krigli, rekao je Gruind mirio, i dodaо filozofski:

—A педесету sam оставил за после представе. §§

Соколство

Част Момчилу Коруновићу!

У недељу, 20-ог о. м-ца, одржава се у Манежу соколска академија поводом прославе Момира Коруновића, архитекте, двадесетогодишњег старешине сокорске матице у Београду.

ФИЛМ

ЧЕТРНАЕСТ „ЗВЕЗДА“ У ЈЕДНОМ ФИЛМУ.

Фантастичан и невероватан број. Број који би могао поднести као оглас, или као званичан извештај једног француског филмског листа могао би се схватити као невероватан и претеран. Па ипак је тако.

Четрнаест талената су груписани, да би се могао снимити један филм. Четрнаест „звезда“ у четрнаест улога играли су у новом филму, који се зове „Улица без радости“. И то све позната имена, као што ћете видети.

Ево их: Аста Нилзен, Грета Гарбо, Вернер Краус, контеса Агнеса Естерхази, Тамара, Валеска Герт, Херта де Валтер, Илке Грунинт, Роберт Гарисон, Шарл Етлингер, Хенри Стјарт, Григори Шмар, Жарко Фурт и Ајнархансон.

Избројте и уверите се да их је четрнаест; ма да сви нису код нас толико познати, има их ипак неколико који су и код нас омиљени.

Изгледа да ће овај филм бити врло интересантан, у толико пре што ће сваки глумац пожелети да се својом игром што више истакне, да би тиме обратио на себе већу пажњу. B.

Pozornica i ljeputa.

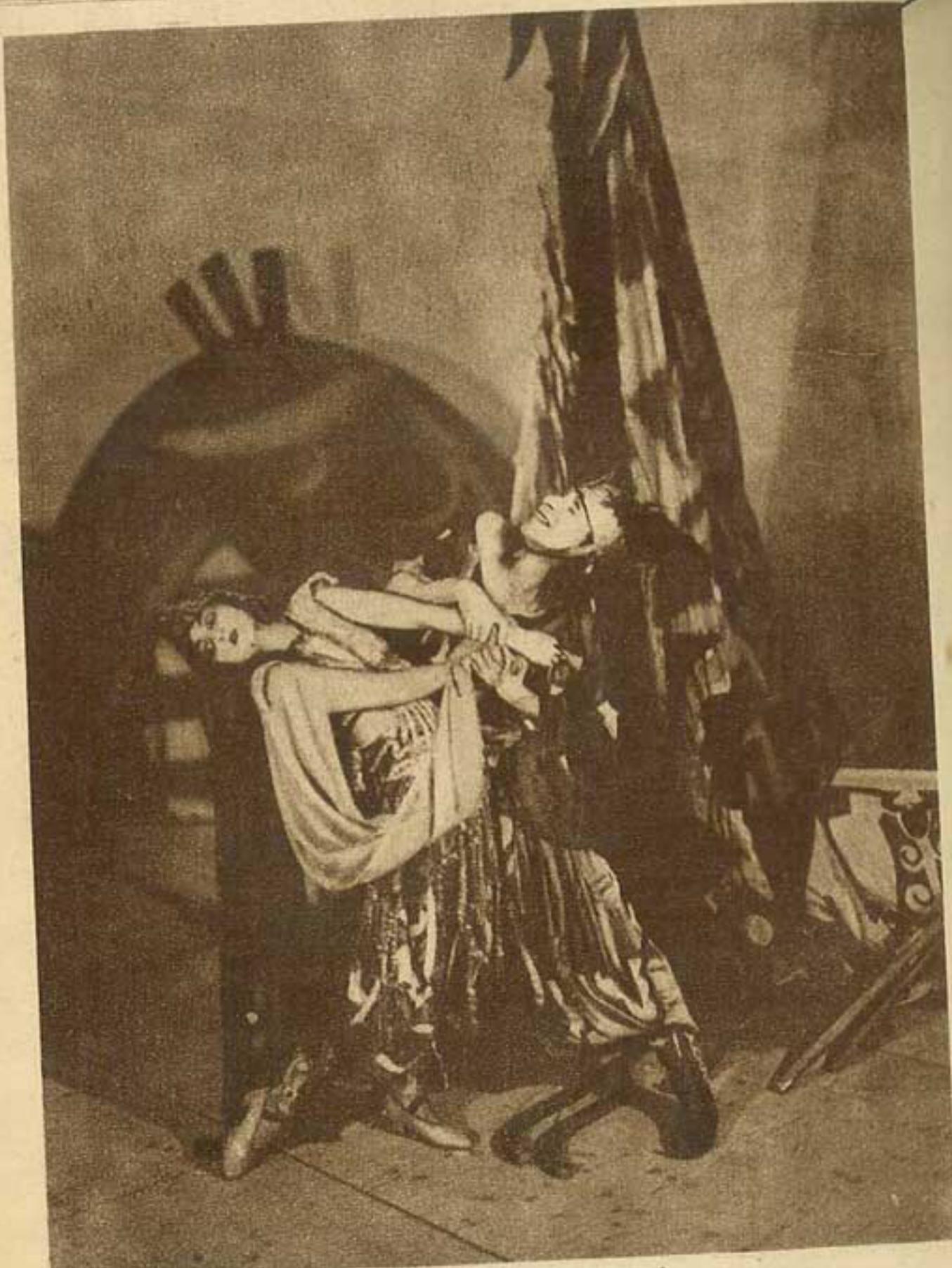
Da šminka i puder ne koriste na licu i vratu, to znade svaka dama a naročito šminke za pozornicu, koje se skidaju vazelinom, masti ili kaka-ovim maslacem, no tim sredstvima nisu isčišćene sve kožne pore, u koje se uvukla najprije šminka, pa onda mast; to se neda očistiti temeljito ni alkoholom, ni sapunom, a najmanje samom vodom. Slavna opera pjevačica Adelina Patti vidjela je to i dala je, da joj se po njenom vlastitom receptu sačini neka mlječna emulzija, koju je ona stalno rabila i njome čistila lice i vrat, pa jedino toj emulziji imade ona zahvaliti, da je još u svojoj 54. godini bila slavljenja kao poznata ljepotica, a do svoje smrti u 76. godini zadržala je svežinu i sjaj teinta. Ta se emulzija i danas proizvodi pod imenom „Visagine Adelina Patti“ u Parizu, a kod nas se dobije u svima drogerijama, apotekama i parfimerijama uz cijenu od Dinara 30 — po boci. — Glavo skladište za Jugoslaviju: Zagreb, Gajeva ulica.

бр. 4-6

XV

COMOEDIA

32

Кирсанова и Фортунато у балету „Поло-
вецки табор“ из опере „Кнез Игор“ у бе-
оградском Народном Позоришту.

— Foto: Вл. Бећчић, Београд —

Kirsanova i Fortunato u baletu „Polovecki
tabor“ iz opere „Knez Igor“ u beogradskom
Narodnom Pozorištu.

Одговорни уредник Никола Б. Јовановић. Власник „Илустрација“, Београд. Годишња прет-
плата 180 динара; полугодишња 90 динара; тромесечна 45 динара. Претплата се шаље
у Београд, Косевска улица, 11. — „Макарије“ А. Д. Земун.